

ตอนที่ 1

เอกภาพของพระเจ้า (เตาฮีด)

5. คำสอนเรื่อง การศรัทธาในองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.)

เราเชื่อว่าองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) นั้นทรงเอกะ (วาหิด) ทรงอยู่แต่ผู้เดียว (อะหัด) ไม่มีอะไรเปรียบได้กับพระองค์ (ลัยสะกะมิสลีย์ชัยอ์) ทรงถาวร (กัตีม) ไม่มีการเริ่มต้นและการสิ้นสุด (ลัมยะชัลวะลายะซาล) ทรงเป็นองค์แรกและองค์สุดท้าย (อัลเอาวัลวะอาคิร) ทรงรู้ทั่วทุกสิ่ง (อะลีม) ทรงปรีชา (หะกีม) ทรงยุติธรรม (อาดิล) ทรงมีชีวิต (หัยย) ทรงอำนาจยิ่ง (กอดิร) ทรงเป็นอิสระจากทุกสิ่ง (มินิกัน) ทรงได้ยิน (สะมีอ์) ทรงเห็นทุกสิ่ง (บะซีร์) พระองค์ไม่สามารถถูกเปรียบได้กับสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างได้ เพราะฉะนั้นพระองค์ไม่มีร่างกายหรือรูปร่างหน้าตา ไม่มีตัวตนหรือรูปแบบ ไม่มีคามหนักหรือความเบา ไม่มีการเคลื่อนไหวหรือการอยู่นิ่ง ไม่มีสถานที่และเวลา ไม่มีใครชี้พระองค์ได้เพราะไม่มีอะไรเหมือนพระองค์ ไม่มีอะไรทัดเทียมพระองค์ พระองค์ไม่ตรงข้ามกับสิ่งใด พระองค์ไม่มีภรรยา บุตร ไม่มีภาคี และไม่มีสิ่งใดเปรียบเทียบกับพระองค์ได้ ไม่มีอะไรที่สามารถเห็นพระองค์แต่พระองค์ทรงเห็นทุกสิ่งได้ ผู้ใดก็ตามที่เปรียบเทียบพระองค์กับสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง เช่น คิดว่าพระองค์มีหน้า มีมือหรือตา และว่าพระองค์จะเสด็จลงมายังพื้นโลก หรือว่าพระองค์จะปรากฏต่อหน้ามนุษย์ในสรวงสวรรค์เหมือนดวงจันทร์และอื่น ๆ เขาผู้นั้นก็เหมือนผู้ไม่ศรัทธาในพระองค์และไม่รู้ถึงลักษณะที่แท้จริงของพระองค์ พระองค์ทรงอยู่เหนือความบกพร่องทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราคำนึงถึงนั้นก็จะเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างนั่นเอง ท่านอิมามบากิร (อ.) ได้กล่าวไว้ว่า

“พระองค์ทรงยิ่งใหญ่เหนือคำอธิบายใด ๆ ของนักปราชญ์ทั้งมวล และ ทรงอยู่ไกลเกินกว่าที่ความรู้เกี่ยวกับการแยกแยะจักก้าวไปถึง”

ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่เชื่อว่าสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างจะแลเห็นพระองค์ในวันแห่งการตัดสินยอมเป็นผู้ไม่ศรัทธาในพระองค์ แม้ว่าเขาจะไม่เปรียบเทียบพระองค์กับสิ่งใด ๆ ก็ตาม ผู้ที่เสแสร้งเช่นนี้เพียงยอมรับตัวอักษรของอัลกุรอานและหะดีสโดยไม่ได้ใช้ปัญญาไตร่ตรองความจริงเขาเลือกที่จะละเลยในการใช้ปัญญาของเขามากกว่า เพราะเขาไม่เอาใจใส่ต่อรูปของภาษาซึ่งธรรมชาติของภาษาจำเป็นต้องมี ดังนั้นเขาจึงเข้าใจผิดในความหมายที่แท้จริงของอัลกุรอานและหะดีส

6. คำสอนเรื่องเอกภาพของพระเจ้า (เตาฮีด)

เราเชื่อว่าเอกภาพของอัลลอฮ์ (ช.บ.) นั้นจำเป็นต้องมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง เช่นเดียวกับเอกภาพของพระองค์ในเรื่องอาดมัน (ตัวตน & ชาติ) ซึ่งจำเป็นต้องมีเช่นเดียวกัน เราเชื่อว่าพระองค์ทรงเป็นเอกะในอาดมันของพระองค์ และทรงเป็นเอกะในความจำเป็นในการดำรงอยู่ (วาญิบุลวูจูด) *ประการที่สอง* เอกภาพของพระองค์ในเรื่องคุณลักษณะ (ซิฟัต) ก็จำเป็นต้องมี ดังนั้นจึงมีความเชื่อว่าคุณลักษณะของพระองค์คือสิ่งเดียวกับอาดมันของพระองค์ ดังจะได้อธิบายต่อไป เมื่อเป็นเช่นนี้คุณลักษณะทั้งหลายของอาดมันของพระองค์จึงไม่มีอะไรเหมือนหรือคล้ายคลึงกับพระองค์ ความรู้และความสามารถของพระองค์นั้นไม่มีสิ่งใดจะเสมอเหมือน พระองค์ไม่มีผู้ร่วมในการสร้างหรือในการหาเครื่องปัจจัยให้การครองชีพให้แก่สัตว์โลกที่พระองค์ทรงสร้าง เพราะฉะนั้นจึงไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสมอเหมือนกับความสมบูรณ์ของพระองค์แต่อย่างใด *ประการที่สาม* เอกภาพของพระองค์จะต้องมีอยู่ในการสักการะต่อพระองค์ และการสักการะสิ่งอื่นนอกจากพระองค์นั้นไม่เป็นที่อนุมัติได้ ต้องไม่มีสิ่งใดคู่เคียงกับพระองค์ในการเคารพบูชา ไม่ว่าจะการเคารพบูชานั้นจะเป็นการนมาซฟิรดู หรือเป็นแต่เพียงการขอดุอาอ์ (การขอพร) ก็ตาม ใครก็ตามที่เอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาคู่เคียงกับพระองค์ใน

การสักการะบูชาถือเป็นตั้งภาคี เหมือนกับผู้ที่แก่งทำเป็นสักการะบูชา เพื่อองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) แต่ความจริงทำการสักการะบูชาเพื่อสิ่งอื่น ตาม สหายตาของอิสลามแล้วถือว่าผู้นั้นเป็นผู้สักการะบูชารูปปั้นและเจว็ดนั้น เองทั้งสองพวกดังกล่าวจึงเป็นผู้ตั้งภาคี

อย่างไรก็ตาม การไปแสวงบุญสู่สถานศักดิ์สิทธิ์ เช่น หลุมฝังศพ พระศาสดา (ช.ล.) หรืออิมาม (อ.) และการแสดงความศรัทธาด้วยพิธีกรรม ต่าง ๆ นั้นไม่เป็นการตั้งภาคีแต่อย่างใด อย่างที่บางท่านได้กล่าวหาว่าชีอะห์ ได้กระทำเช่นนั้น บุคคลที่โจมตีดังกล่าวมิได้มองลึกเข้าไปถึงเหตุผลเบื้องหลัง ที่แท้จริงของการแสวงบุญนั้น ๆ เพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นการภักดีทาง หนึ่งที่จะเข้าใกล้ชิดของอัลลอฮ์ (ช.บ.) เช่นเดียวกับที่เราสามารถเข้าใกล้ องค์อัลลอฮ์ด้วยการทำดี เช่นการเยี่ยมเยียนคนป่วย การร่วมไปกับผู้ไปฝังศพ (ยะนาซะฮ์) การเยี่ยมเยียนพี่น้องมุสลิมด้วยกัน และการช่วยเหลือมุสลิม ที่ยากจน เป็นต้น ตัวอย่างเช่นการเยี่ยมเยียนคนป่วย ในตัวของมันนั้น เป็นการกระทำที่ดีซึ่งผู้มีศรัทธาจะได้เข้าใกล้องค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) มันมิใช่ เป็นการไปสรรเสริญบารมีของผู้ป่วยซึ่งเป็นเหตุให้เป็นการกระทำอันเป็น การตั้งภาคีแต่ประการใด ในทำนองเดียวกัน การทำความดีอื่น ๆ เช่น การ ไปแสวงหา การแสดงความศรัทธาศรัทธา การร่วมไปกับผู้ไปยังศพและการไป เยี่ยมพี่น้องมุสลิมก็ไม่เป็นการตั้งภาคีแต่อย่างใด ยิ่งไปกว่านั้น ตามหลักฐาน ภาคปฏิบัติตามบัญญัติศาสนาอิสลามเราได้ทราบว่า การแสวงบุญและ การแสดงความศรัทธาศรัทธาเป็นส่วนหนึ่งของการทำตามศาสนบัญญัติซึ่งไม่ จำเป็นต้องอธิบายละเอียด ณ ที่นี้ สรุปแล้วการกระทำดังกล่าวไม่เป็นการ ตั้งภาคีอย่างที่ท่านเข้าใจ จุดประสงค์ที่แท้จริงของการไปเยี่ยมหลุม ฝังศพของบรรดาอิมาม (อ.) นั้นมิใช่ไปเคารพบูชาท่าน แต่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ระลึกถึงคำสอนของท่านและนำคำสอนของท่านมาฟื้นฟูจิตใจของ ประชาชาติ และเพื่อส่งเสริมพิธีกรรมทางศาสนาเพื่อให้ระลึกถึงองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ดังที่มีกล่าวในอัลกุรอานว่า

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ شَعْبِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٢٢﴾

“และผู้ใดก็ตามที่ยกย่องให้เกิดริฟิธีกรรมทางศาสนาเพื่อองค์อัลลอฮ์
นั้นย่อมหมายถึงหัวใจของเขามีตักวาห์ (ความกลัวเกรง)” 22:32)

ได้มีผู้กล่าวไว้ในบทบัญญัติทางศาสนา (ซ็รฮียะฮ์) ว่า การกระทำ
ดังกล่าวเป็นสิ่งอนุญาต (มุสตะฮับ) ควรยึดถือปฏิบัติ ผู้ใดก็ตามที่ยึดปฏิบัติ
ในสิ่งนั้นด้วยความตั้งใจจริงเพื่อให้เป็นที่พอพระทัยองค์ (ซ.บ.) เขาก็สมควร
ได้รับรางวัลในการกระทำนั้นจากพระองค์

7. คำสอนเรื่องคุณลักษณะ (ซิฟาต) ขององค์อัลลอฮ์

เราเชื่อว่าคุณลักษณะที่มั่นคงที่แท้จริงและที่สมบูรณ์ (อัล ซิฟาตุช-
ชุบฎียะตุลหะกีกียะตุลกะมาลียะฮ์) ซึ่งเราเรียกว่า คุณลักษณะแห่งความงาม
และความสมบูรณ์ (อัล ญะมาล วัลกะมาล) เช่น ความรู้ทั่วทุกสิ่ง (อิลม์)
การทรงอำนาจยิ่ง (กูดรอฮ์) ทรงเพียงพอดด้วยตนเอง (มินาย์) ความประสงค์
(อิรอดะฮ์) การทรงมีชีวิตรัตนทร์ (หะยาฮ์) สิ่งดังกล่าวนี้เป็นอันเดียวกัน
กับอาดมัน (ซาต) ของพระองค์ และไม่ใช่สิ่งที่เพิ่มเติมให้แก่พระองค์ คุณ-
ลักษณะเหล่านี้มิได้แยกออกจากอาดมันของพระองค์ ดังนั้นการทรงอำนาจ
ยิ่ง (กูดรอฮ์) ของพระองค์ย่อมขึ้นอยู่กับการมีชีวิตรัตนทร์ (หะยาฮ์) ของ
พระองค์ และหะยาฮ์ของพระองค์ก็ขึ้นอยู่กับกูดรอฮ์ของพระองค์ พระองค์
ทรงมีอำนาจเพราะพระองค์มีชีวิตรัตนทร์ และพระองค์ทรงมีชีวิตรัตนทร์
เพราะพระองค์ทรงมีอำนาจ ความจริงแล้วไม่มีความเป็นสองระหว่าง
พระองค์กับคุณลักษณะของพระองค์ หรือระหว่างคุณลักษณะด้วยกันเอง
สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นเตาฮีดอันหนึ่ง (เอกภาพ) คุณลักษณะเหล่านี้จะ
แตกต่างกันในด้านความหมายและด้านความรู้สึก แต่ไม่แตกต่างกันในด้าน
เนื้อแท้หรือสัจธรรมและการมีอยู่จริงของพระองค์เพราะว่าถ้ามันแตกต่าง
กันในด้านเนื้อแท้และกล่าวว่า คุณลักษณะเหล่านี้เป็นนินทร์เช่นเดียว
กับอาดมันของพระองค์แล้ว ก็อาจจำเป็นที่จะสรุปได้ว่า การดำรงอยู่ของ
องค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) นั้นมีจำนวนซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นพื้นฐานแห่งเอกภาพของ
อัลลอฮ์ได้ถูกทำลายลงแล้วอย่างสิ้นเชิง

อย่างไรก็ดี คุณลักษณะที่มั่นคงที่เพิ่มขึ้นมา (อิซ ซิฟาตุซซุบฎียะตุล-อิฎอฟียะฮ์) เช่น คุณลักษณะการเป็นผู้สร้าง (คอลลีกียะฮ์) ผู้ทรงจัดหาเครื่องยังชีพ (รอซีกียะฮ์) การไม่มีจุดเริ่มต้น (ตะก้อดุดุม) การเป็นต้นเหตุอันแรก (อิลลียะฮ์) ทั้งหมดเหล่านี้ถูกรวมอยู่ในคุณลักษณะอันเดียวคือ การดำรงอยู่ด้วยตนเองของพระองค์ (กออญูมียะฮ์) และเราดึงเอาคุณลักษณะอื่น ๆ ออกจากคุณลักษณะกออญูมียะฮ์ ในขณะที่เราสังเกตผลหลาย ๆ อย่างที่มันแสดงออกมา (ตัวอย่างเช่น เมื่อเราสังเกตการดำรงอยู่ด้วยตนเองของพระองค์จากการสร้างของพระองค์ เราก็มักเรียกพระองค์ว่า พระผู้ทรงสร้าง)

สำหรับคุณลักษณะทางด้านปฏิเสธซึ่งเราเรียกว่าคุณลักษณะแห่งความสง่างาม (ซิฟาตุลญะลาล) นั้น ได้ถูกจัดอยู่ในคุณลักษณะทางปฏิเสธอย่างเดียว ซึ่งมันปฏิเสธการเป็นไปได้ (อิมกาน) ของสิ่งเหล่านั้น นี่หมายความว่า พระองค์ไม่มีร่างกาย ไม่มีรูปร่างหน้าตา ไม่มีการเคลื่อนไหวหรือ ไม่มีการหยุดนิ่ง พระองค์ไม่มีความหนักหรือความเบา ฯลฯ โดยแท้จริงแล้วเป็นการปฏิเสธโดยสิ้นเชิงจากความไม่สมบูรณ์ของพระองค์ ด้วยผลแห่งการปฏิเสธความเป็นไปได้นี้ก็ย้อนกลับไปสู่ความจำเป็นในการมีของพระองค์ (วุญญุดวุญญุด) ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันหนึ่งแห่งคุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์ ดังนั้นคุณลักษณะแห่งความสง่างามด้านปฏิเสธนี้ในที่สุดก็อ้างกลับไปสู่คุณลักษณะแห่งความสมบูรณ์นั่นเอง และพระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) นั้นทรงเป็นเอกะในประการทั้งปวง ไม่มีจำนวนในการดำรงอยู่ของพระองค์ และไม่มีส่วนประกอบในอาตมันของพระองค์

ไม่เป็นที่น่าประหลาดใจที่มีบางคนยอมรับว่าคุณลักษณะอันประเสริฐนั้นสะท้อนถึงคุณลักษณะทางปฏิเสธ แต่ไม่เข้าใจว่าคุณลักษณะขององค์อัลลอฮ์นั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับอาตมันของพระองค์และได้คิดเอาเองว่าคุณลักษณะอันประเสริฐนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะทางปฏิเสธ อย่างไรก็ดีในส่วนนี้พวกเขาได้กระทำผิดมาก เนื่องจากว่าพวกเขาได้คิดว่าอาตมันขององค์อัลลอฮ์ซึ่งเป็นการมีอยู่จริงอย่างสมบูรณ์นั้นปราศจากการเป็นไปได้ในด้านความบกพร่อง นั่นก็คือพวกเขาปฏิเสธโดยสิ้นเชิง เพราะฉะนั้นจึงไม่มีอยู่จริง

และก็ไม่เป็นที่น่าประหลาดใจเช่นกันที่บางคนกล่าวว่า คุณลักษณะทางดีของพระองค์นั้นเพิ่มขึ้นมาจากอาตมันของพระองค์ เขาจึงกล่าวว่า คุณลักษณะทั้งหลายของพระองค์นั้นมีมาก่อน เช่นเดียวกับอาตมันของพระองค์ ผลก็คือว่าคุณลักษณะนั้น ๆ เป็นส่วนประกอบการดำรงอยู่ของพระองค์ ยังมีคนอื่น ๆ อีกที่กล่าวว่าองค์อัลลอฮ์เป็นส่วนประกอบคุณลักษณะของพระองค์ แต่อย่าลืมว่าองค์อัลลอฮ์นั้นทรงอยู่เหนือสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ดังท่านอะมีรุลมูมินีน อะลี (อ.) ได้กล่าวว่า

“ความบริสุทธิ์สมบูรณ์นั้นคือการปฏิเสธคุณลักษณะของพระองค์ทั้งหมด เพราะว่าคุณลักษณะทุกอย่างนั้น เป็นเครื่องพิสูจน์ว่ามันแตกต่างไปจากอาตมัน และอาตมันก็แตกต่างไปจากคุณลักษณะนั้น ๆ ดังนั้นใครก็ตามที่เอาคุณลักษณะทั้งหลายไปเติมต่อกับองค์อัลลอฮ์ ก็เท่ากับยอมรับว่าพระองค์เหมือนกับสิ่งอื่น ๆ และใครก็ตามที่ยอมรับว่าพระองค์เหมือนกับสิ่งอื่น ๆ ก็เท่ากับยอมรับว่าพระองค์มีสอง และใครก็ตามที่ยอมรับว่าพระองค์มีสองก็เท่ากับยอมรับว่าพระองค์มีส่วนประกอบ และใครก็ตามที่ยอมรับว่าพระองค์มีส่วนประกอบก็นับว่าเข้าใจพระองค์ผิดอย่างแท้จริง

8. คำสอนเรื่องความยุติธรรมขององค์อัลลอฮ์

เราเชื่อว่าคุณลักษณะอันหนึ่งขององค์อัลลอฮ์ก็คือพระองค์ทรงยุติธรรมเหนือความยุติธรรมทั้งมวล พระองค์ไม่ทรงปฏิบัติต่อสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นมาจากปราศจากความยุติธรรม และพระองค์จะไม่ทรงปกครองสิ่งเหล่านั้นอย่างยุติธรรมและอย่างกตัญญู พระองค์ทรงให้รางวัลบ้างที่เชื่อฟังพระองค์และทรงลงโทษบ้างที่ทำบาป พระองค์ไม่ทรงบังคับบ้างของพระองค์ให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่พวกเขาไม่สามารถทำได้ และพระองค์จะไม่ทรงลงโทษพวกเขาเกินกว่าบาปที่พวกเขากระทำ

เราเชื่อว่าพระองค์จะไม่ทรงละเว้นที่จะกระทำสิ่งที่ดี และพระองค์ไม่ทรงกระทำสิ่งที่ชั่วร้าย เพราะว่าเมื่อพระองค์ทรงรู้ความประเสริฐของความดีและความเลวร้ายของความชั่ว พระองค์ก็จะไม่ถูกบังคับให้ละทิ้ง

สิ่งที่ดีและให้กระทำสิ่งที่ชั่วร้าย และในทำนองเดียวกันเพราะการทําดังนั้นไม่สามารถทำให้พระองค์มีอันตรายได้ จึงไม่มีเหตุผลอันใดที่พระองค์จะไม่ทำความดีนั้น แต่องค์อัลลอฮ์นั้นทรงปรีชาญาณ ดังนั้นการงานของพระองค์จำต้องแสดงออกซึ่งความปรีชาญาณของพระองค์ด้วย และงานต่าง ๆ จึงต้องถูกจัดทําด้วยวิธีการที่ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้

อย่างไรก็ดี ถ้าเราสมมติว่าพระองค์ทรงปฏิบัติต่อสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างอย่างทารุณหรือทรงกระทำสิ่งชั่วร้าย นั้นต้องมาจากเหตุ 4 ประการคือ

1. พระองค์ไม่ทรงทราบการกระทำนั้น และไม่ทราบว่าความชั่วร้ายคืออะไร
2. พระองค์ทรงทราบสิ่งที่พระองค์ทรงกระทำ แต่พระองค์ทรงถูกบังคับให้กระทำโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้
3. เป็นความจำเป็นที่พระองค์ต้องทำขึ้น แม้ว่าพระองค์ทรงรู้ว่ามันเป็นสิ่งชั่วร้ายแต่พระองค์มิได้ถูกบังคับให้ทำมัน
4. พระองค์ทำมันด้วยความพอพระทัยของพระองค์ โดยไม่มีสาเหตุหรือเพื่อความสนุก แม้ว่าพระองค์มิใช่ไม่รู้ หรือมิใช่ถูกบังคับให้ทำ และมีใช้ความจำเป็นที่พระองค์ต้องทำ

สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับองค์อัลลอฮ์ เพราะแต่ละสิ่งล้วนประกอบด้วยความบกพร่องต่อพระองค์ แต่พระองค์คือความบริสุทธิ์สมบูรณ์ยิ่ง ดังนั้นเราจึงต้องกล่าวว่า พระองค์ประเสริฐยิ่ง ปราศจากแล้วซึ่งการกตัญญูและการกระทำสิ่งที่ชั่วร้าย

กระนั้นก็ตามยังมีมุสลิมบางคนที่กล่าวว่าองค์อัลลอฮ์ทรงสามารถทำชั่วได้ พวกเขา กล่าวว่า อัลลอฮ์ทรงสามารถทำโทษบรรดาผู้ที่เชื่อฟังพระองค์ และทรงนำผู้ทำชั่วและไม่ศรัทธาเข้าสวรรค์ได้ พวกเขา ยังกล่าวว่า อัลลอฮ์ทรงสามารถสั่งให้บรรดาบ่าวของพระองค์กระทำการงานที่เหนือความสามารถของพวกเขาและความอดทนของพวกเขา และในเวลาเดียวกันพระองค์ยังทรงสามารถทำโทษพวกเขาที่ไม่กระทำการเหล่านั้น สรุปแล้ว

พวกเขา กล่าวว่า อัลลอฮ์ทรงสามารถดขี่ กระทำสิ่งที่ผิด ๆ และทรงหลอกลวง บรรดาบ่าวของพระองค์ ทรงกระทำสิ่งที่ไม่เป็นผลดี ที่ไม่มีจุดหมายหรือ ผลประโยชน์แต่อย่างใด เพราะมีกล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ

“พระองค์จะไม่ถูกถามในสิ่งที่พระองค์ได้ทรงกระทำ แต่พวกเขาจะถูกถาม”
(21:23)

ดังนั้นจึงรู้ไว้เถิดว่า นี่เป็นการดูหมิ่นในสิ่งที่เกี่ยวกับองค์อัลลอฮ์ เพราะ พระองค์ได้ทรงกล่าวไว้แล้วในอัลกุรอานว่า

مِثْلَ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٢١﴾

“อัลลอฮ์มิได้ทรงประสงค์ความอยุติธรรมต่อบรรดาบ่าวของพระองค์”
(40:31) และอีกประโยคหนึ่งซึ่งกล่าวว่า

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ

لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٢٠٥﴾

“องค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ไม่ทรงรักความเสียหาย” (2:205) และอีกตอนหนึ่ง ทรงกล่าวว่า

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿١٦﴾

“เรามีได้สร้างชั้นฟ้าและแผ่นดินและสิ่งที่อยู่ระหว่างทั้งสองนั้นอย่าง เล่น ๆ” (21:16) และอีกตอนหนึ่งมีว่า

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥١﴾

“ข้ามิได้สร้างญินและมนุษย์เพื่ออื่นใดเลยนอกจากเพื่อสักการะต่อข้า”
(51:56) และพระองค์ได้ทรงกล่าวอีกมากมายในทำนองนี้ เช่น

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

“มหาบริสุทธิ์แด่พระองค์ พระองค์มิได้ทรงสร้างสิ่งนี้ขึ้นมาอย่างปราศจาก
จุดหมาย” (3:191)

9. คำสอนเรื่องคำบัญชาทั้งหลายขององค์อัลลอฮ์

เราเชื่อว่าองค์อัลลอฮ์ทรงบัญชาใช้บรรดาบ่าวของพระองค์ด้วย
หลักฐานและเหตุผลเท่านั้น และทรงบัญชาใช้สิ่งที่พวกเขาสามารถทำได้
และสิ่งที่พวกเขารู้แล้วด้วย เพราะว่าเป็นการไม่ยุติธรรมที่จะบัญชาใช้บุคคล
ที่ไม่สามารถกระทำได้อะไรหรือบุคคลที่ไม่ถูกแจ้งให้ทราบล่วงหน้าก่อน

อย่างไรก็ดี บุคคลที่ไม่รู้มาก่อนและไม่ปฏิบัติตามบัญญัติตามที่พระองค์
ได้บัญชาใช้นั้น เขาก็ต้องรับผิดชอบและรับโทษฐานละเลยการปฏิบัติตาม
บัญชาใช้ เพราะเป็นหน้าที่จำเป็นต่อมนุษย์ทุกคนที่จะต้องเรียนรู้สิ่งที่จำเป็น
ต่อเขาในด้านศาสนบัญญัติ

และเราเชื่อว่าองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงบัญชาใช้บรรดาบ่าวของพระองค์
และทรงประทานกฎหมายต่าง ๆ ให้พวกเขาเพื่อผลประโยชน์และผลดีต่อ
พวกเขาเอง เพื่อชี้ทางไปสู่ความดีและความไพบูรณ์อันนิรันดร์ และทรง
ห้ามพวกเขามิให้กระทำสิ่งที่ชั่วร้ายต่อตัวพวกเขาเอง นี่เป็นตัวอย่างแห่ง
ความเมตตาและความกรุณา (ลุฟต์วะรือฮมะฮ์) ต่อบรรดาของพระองค์ผู้
ซึ่งไม่ทราบว่าจะอะไรเป็นผลประโยชน์ต่อพวกเขาและอะไรเป็นภัยอันตราย
ต่อพวกเขา องค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ผู้ทรงเมตตาและผู้ทรงปราณีจากอาดัม
(ชาติ) ของพระองค์ ความเมตตาและปราณีของพระองค์นั้นเป็นความสมบูรณ์
อันมีขอบเขตจำกัด และเป็นอย่างเดียวกับอาดัมของพระองค์ ดังนั้นจึง
เป็นไม่ได้ที่จะยกสิ่งเหล่านี้ออกจากพระองค์ ความดีอันและความไม่เชื่อฟัง

ของผู้ไม่เชื่อฟังมีอาจเป็นเหตุให้พระองค์หยุดยั้งความเมตตาปราณีต่อบรรดา
บ่าวของพระองค์ได้

10. คำสอนเรื่องอัลก็ฎอฮ์ (การกำหนดล่วงหน้า) และ อัล-กัฎร์ (พระบัญชาแห่งพระเจ้า)

นิกาย มุญับบิรอฮ์ เป็นนิกายหนึ่งซึ่งมีความเชื่อว่า อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ทรงรับผิดชอบทั้งมวลต่อการกระทำของสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นมา และเชื่อว่าพระองค์ทรงบังคับพวกเขาให้กระทำชั่วแล้วทรงลงโทษพวกเขา ต่อการกระทำนั้น ในทำนองเดียวกัน พระองค์ทรงบังคับพวกเขาให้กระทำ ความดีแล้วทรงให้รางวัลพวกเขาในการกระทำนั้น พวกเขาถือว่าการกระทำ ของมนุษย์ก็คือการกระทำของพระองค์นั่นเอง แต่การกระทำนั้นโดย อุปมาแล้วถูกอ้างว่าเป็นลักษณะการกระทำของมนุษย์ เพราะว่ามีมนุษย์ เป็นหุ่นเชิดการกระทำของพระองค์ เหตุผลสำหรับความเชื่ออันนี้ก็คือน่า พวก มุญับบิรอฮ์ ปฏิเสธสาเหตุทางธรรมชาติทั้งมวล (อิซ ชะบะบียะตุฎฎออบิฮียะฮ์) ที่มีในสิ่งต่าง ๆ และว่าองค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) เป็นสาเหตุที่แท้จริง (อิซ ชะบะบุลหะกีกีย) จึงไม่มีสาเหตุมาจากสิ่งอื่นนอกจากพระองค์

พวกเขาปฏิเสธสาเหตุทางธรรมชาติระหว่งสิ่งต่าง ๆ เพราะพวกเขา เชื่อว่าสิ่งนี้มาจากความจำเป็นที่ต้องเชื่อว่าองค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) เป็นผู้สร้าง โดยไม่มีผู้ร่วมสร้างด้วยเลย อย่างไรก็ตามผู้ที่กล่าวอ้างเช่นนี้ความจริงก็คือ เขาอ้างว่าองค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ไม่ทรงยุติธรรมนั่นเอง

อีกนิกายหนึ่งก็คือนิกาย มุเฟวะฎอฮ์ ซึ่งมีความเชื่อว่าอัลลอฮ์ (ซ.บ.) ทรงให้อำนาจเต็มที่ต่อสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างในการกระทำของพวกเขา และว่าอำนาจ การกำหนดล่วงหน้า และการบัญชาของพระองค์ไม่มี บทบาทแต่อย่างใดเลย เหตุผลที่เขาเชื่อเช่นนั้นก็เพราะเขาพิจารณาเห็นว่า การอ้างการกระทำของมนุษย์ว่าเป็นการกระทำขององค์อัลลอฮ์นั้นเป็น เหตุที่ทำให้พระองค์เกิดความบกพร่อง และการมีอยู่ของสิ่งเหล่านั้นมีสาเหตุ เฉพาะตัว (อิซบาบุลคอชชีฮ์) ของมันเอง และว่าสิ่งนั้นสามารถสืบสาว

ไปยังเหตุของเหตุ และไปยังเหตุอันแรกคือองค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ได้ อย่างไรก็ดีพวกที่อ้างความเชื่อเช่นนี้คือพวกที่ได้แยกองค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ออกจากอำนาจของพระองค์ เท่ากับให้พระองค์มีผู้ร่วมสร้างในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ของพระองค์

บัดนี้มาถึงความเชื่อของเราในเรื่องนี้ตามคำสอนของบรรดาอิมามของเราซึ่งท่านได้กล่าวว่า ความจริงแท้ของเรื่องนี้มันมีอยู่กึ่งกลางระหว่างความเชื่อทั้งสองดังกล่าวแล้ว เราไม่สามารถเข้าใจได้จากการโต้เถียงโดยนักศาสนศาสตร์ (อะฮ์ลุลกะลาม) ซึ่งฝ่ายหนึ่งมีความเชื่ออย่างเกินขอบเขตไปทางหนึ่ง และอีกฝ่ายหนึ่งก็เชื่ออย่างเกินขอบเขตไปอีกทางหนึ่ง ความรู้และวิชาปรัชญาก็ไม่สามารถทำความเข้าใจในเรื่องนี้ได้จบจนหลายศตวรรษล่วงผ่านไป ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยที่ผู้ซึ่งไม่คุ้นเคยกับปรัชญาของบรรดาอิมาม (อ.) ของเรา และไม่คุ้นเคยกับคำกล่าวของท่านเหล่านั้น มักคิดว่าความเชื่อของเรานั้นเกิดมาจากการสืบสวนค้นคว้าของนักปรัชญาชาวตะวันตกส่วนใหญ่เมื่อเร็ว ๆ นี้ ในขณะที่ความจริงมีอยู่ว่าบรรดาท่านอิมาม (อ.) ของเรานั้นได้เจริญก้าวหน้ากว่าพวกเขาเป็นไปศตวรรษแล้ว

ท่านอิมามซอดิก (อ.) ได้กล่าวในการอธิบายถึงทางสายกลางว่า

لا جبر ولا تفويض ولكن أمر بين أمرين

“ไม่มีการบังคับ (ญับร์) จากองค์อัลลอฮ์ และไม่มีการมอบอำนาจให้ทำโดยอิสระ (ตัฟวีฎ) จากองค์อัลลอฮ์ ให้แก่มนุษย์ แต่สภาพที่แท้จริงคือความเชื่อที่อยู่ระหว่างกึ่งกลางของความเชื่อทั้งสองที่ได้กล่าวมาแล้ว”

ข้างมีความสำคัญอันน่าอัศจรรย์เสียนี้กระไรในคำสอนนั้น และข้างมีความถูกต้องเสียนี้กระไร ในความหมายนั้น มันได้ชี้ให้เราเห็นว่าการกระทำของเรานั้นในแง่หนึ่งเป็นการกระทำของเราเอง และเราเองเป็นต้นเหตุทางธรรมชาติ ดังนั้นการกระทำทั้งหลายจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของเรา

และขึ้นอยู่กับทางเลือกปฏิบัติอย่างอิสระของเรา และจากอีกแง่หนึ่งก็คือ การกระทำทั้งมวลถูกบัญชาโดยองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) และขึ้นอยู่กับอำนาจของพระองค์ เพราะว่าพระองค์คือผู้ทรงให้การดำรงอยู่แก่บรรดาบ่าวของพระองค์ พระองค์มิได้ทรงบังคับเราให้กระทำสิ่งต่าง ๆ ในทำนองที่ว่า พระองค์ให้เราทำผิดแล้วลงโทษเพราะเราทำสิ่งชั่วร้ายในเมื่อเรามีอำนาจและทางเลือกในสิ่งที่เรากระทำ และพระองค์ก็มิได้มอบหมายให้เรากระทำทุกสิ่งจนกระทั่งพระองค์ไม่มีอำนาจเหลืออยู่เลย เพราะว่าการสร้างเป็นของพระองค์ การตัดสินและการบังคับบัญชาก็เป็นของพระองค์ พระองค์ทรงมีอำนาจเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง และพระองค์ทรงมีอำนาจสมบูรณ์เหนือบรรดาบ่าวของพระองค์

ด้วยเหตุนี้ความเชื่อของเราก็คือว่า การกำหนดล่วงหน้า (กิฎอฮ์) และการบัญชา (กัตร์) เป็นความลับอันหนึ่งของพระองค์ ถ้าบางคนเข้าใจมันได้อย่างที่มันควรถูกเข้าใจ โดยไม่เชื่อเลยเกิดสุดโต่งไปทางใดทางหนึ่งก็นับว่าเขาเชื่ออย่างถูกต้องแล้ว นอกจากนี้ เป็นสิ่งไม่จำเป็นสำหรับเขาที่จะบังคับตัวเขาเองให้เข้าใจอย่างถูกต้อง เพราะเขาอาจถูกชักนำออกนอกทางก็ได้ และความเชื่อของเราอาจผิดก็ได้ เรื่องนี้จึงเป็นหัวข้อที่ยากที่สุดในวิชาปรัชญาซึ่งประชาชนเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่เข้าใจ และเพราะเหตุนี้นักศาสนปรัชญา (มุตะกัลลิมุน) หลายคนได้ถูกนำไปแล้วข้อผูกพันที่จะให้บรรลุถึงความเข้าใจในเรื่องนี้นั้นใหญ่ยิ่งเกินกว่าสามัญชนจะเข้าใจได้ จึงเป็นการเพียงพอแล้วสำหรับบางคนที่จะเชื่อในเรื่องนี้ตามแนวทางทั่ว ๆ ไปตามคำกล่าวของบรรดาอิมาม (อ.) ของเราที่กล่าวว่า

“ความเชื่อที่ถูกต้องคือความเชื่อที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความเชื่อที่เลยเถิดทั้งสอง คือไม่มีการบังคับและการให้อิสระอย่างเต็มที่” อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องที่บังคับให้เชื่ออันต้องมีพื้นฐานการค้นคว้าหาความจริงและการใช้ความคิดอันลึกซึ้ง

11. คำสอนเรื่อง บะดาร์

ความหมายของคำ บะดาร์ สำหรับมนุษย์คือ การปรากฏความคิดอันหนึ่งขึ้นมาใหม่ในขณะที่มนุษย์กระทำการบางอย่างอยู่ ในทำนองนี้ความคิดที่เกิดขึ้นมาใหม่นั้นจะเปลี่ยนความตั้งใจเดิมให้กระทำตามความตั้งใจใหม่ กล่าวคือจะมีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นซึ่งจะเปลี่ยนความเข้าใจและความรู้สึกของเขาเกี่ยวกับการกระทำนั้น ดังนั้นเขาก็เกิดความตั้งใจที่จะละทิ้งงานที่เขากำลังกระทำอยู่เดิม เรื่องนี้เนื่องมาจากการไม่รู้ของมนุษย์ว่าจะอะไรจะเป็นประโยชน์ต่อเขาหรือเป็นโทษต่อเขา และภายหลังเขาอาจเกิดเสียใจในการกระทำนั้นก็ได้

บะดาร์ สำหรับองค์อัลลอฮ์แล้ว ความหมายนั้นอาจเป็นสิ่งเป็นไปไม่ได้ เพราะสาเหตุของมันมาจากการไม่รู้อันเป็นความบกพร่อง จึงเป็นสิ่งเป็นไปไม่ได้สำหรับพระองค์ที่จะเป็นเช่นนั้นบรรดาท่านอิมามจึงไม่เชื่อในเรื่องนี้ ท่านอิมามซอดิก (อ.) ได้กล่าวว่า

“คนใดก็ตามที่คิดว่า บะดาร์ เกิดขึ้นกับพระองค์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันทำให้พระองค์ต้องเสียใจ เราถือว่าเขาผู้นั้นไม่ศรัทธา (กาฟิร) ต่อองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.)” และท่านยังได้กล่าวอีกว่า “ข้าฯจะรักษาตัวให้ห่างไกลจากบุคคลที่คิดว่า บะดาร์ เกิดขึ้นกับอัลลอฮ์ (ช.บ.) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่พระองค์มิได้ทรงคิดมาก่อน”

ได้มีหะดีศบางหะดีศซึ่งรายงานมาจากบรรดาอิมามของเราซึ่งทำให้ประชาชนเชื่อว่า เราเชื่อใน บะดาร์ ตามความหมายข้างต้น เช่น ท่านอิมามซอดิก (อ.) ได้กล่าวว่า

“ไม่มี บะดาร์ สำหรับอัลลอฮ์ (ช.บ.) เหมือน บะดาร์ ในกรณีอิสมาอิล ซึ่งเป็นลูกชายของข้าฯ”

อันเนื่องมาจากหะดีศนี้ นักเขียนบางคนของบางนิกายของอิสลามจึงกล่าวหาบรรดาท่านอิมามว่าเชื่อใน บะดาร์ และได้โจมตีกลุ่มของเรา

และครอบครัวของพระศาสดา (อหฺลุลบัยต์) และใช้ความเชื่อที่ทึกทักขึ้นมาเองประนามซ็อะฮ์

รูปการที่ถูกต้องของปัญหานี้ มีกล่าวไว้ในอัล กุรอานว่า

بِمَحْرُورِ اللَّهِ مَا يَشَاءُ وَيُنَبِّئُ وَعِنْدَهُ رَأْسُ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

“องค์อัลลอฮ์ทรงขจัดและทรงตั้งขึ้นมาซึ่งสิ่งที่พระองค์ทรงประสงค์ และมีอยู่ ณ พระองค์คือแก่นแท้ของคำภีร์” (13:39)

ความหมายของประโยคนี้ก็คือ อัลลอฮ์ (ซ.บ.) ทรงทำให้บางสิ่งปรากฏขึ้นด้วยลิ้นของพระศาสดา หรือตัวแทนของพระศาสดา หรือโดยวิธีการอื่นตามสถานการณ์ ซึ่งการเผยโองการนั้นก็เพื่อผลประโยชน์บางประการต่อบรรดาบ่าวของพระองค์ แล้วพระองค์ก็ได้ทรงยกเลิกบางโองการนั้นเสีย แล้วทรงเอาโองการอื่นมาแทนที่ ซึ่งพระองค์ทรงรู้เรื่องนี้มาแล้วตั้งแต่ต้น เราสามารถเห็นตัวอย่างเรื่องนี้ได้จากกรณีของอิสมาอีลซึ่งบิดาของเขาคืออิบรอฮีมได้ฝันว่าเขาได้ทำพิธีกรรมลูกชายของเขา ดังนั้น ความหมายของคำกล่าวของท่านอิมามซอดิก (อ.) ก็คือ องค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) มิได้ทรงเผยสิ่งใดอย่างหนึ่งที่พระองค์ได้ทรงกระทำในกรณีอิสมาอีล (ลูกชายของท่านอิมามซอดิก) ด้วยการเอาชีวิตของเขาไปก่อนการเอาชีวิตของท่านอิมามซอดิก (อ.) สิ่งนี้แหละคือเหตุผลที่ทำให้รู้แน่ชัดว่าอิสมาอีลมิได้เป็นอิมาม ถึงแม้ว่า มันได้ปรากฏออกมาในสภาพการณ์ประหนึ่งว่าเขาเป็นอิมามเพราะว่าเขาเป็นลูกชายคนโตก็ตาม

และความหมายที่คล้ายคลึงกับความหมายของคำว่า บะดาร์ คือการยกเลิกบัญญัติที่มีมาก่อนเมื่อมีบัญญัติใหม่มายังพระศาสดา (ซ.บ.) แม้ว่าบัญญัติที่พระศาสดานำมาก่อนก็มีการยกเลิกเช่นกัน.

12. คำสอนเรื่องบัญญัติทางศาสนา

เราเชื่อว่าองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงส่งบัญญัติของพระองค์ลงมา ก็เพื่อผลประโยชน์ต่อบรรดาบ่าวของพระองค์โดยแท้ สิ่งใดก็ตามที่เป็นผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่ต่อเรา พระองค์ก็ทรงกำหนดให้เป็นสิ่งจำเป็นต้องกระทำ (วาญิบ) แต่สิ่งใดก็ตามที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อเรา พระองค์ก็ทรงกำหนดให้เป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) แก่เรา และสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ต่อเราไม่มากนัก พระองค์ก็ทรงกำหนดให้เป็นสิ่งที่ควรกระทำ (มุสตะฮับ) เหล่านี้คือความเมตตาและความยุติธรรมของพระองค์

เป็นที่ชัดเจนว่าองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ต้องทรงประทานศาสนบัญญัติทั้งหมดลงมาให้ครอบคลุมเหตุการณ์ทุกสภาวะ ดังนั้นเราจะพบว่าไม่มีสิ่งใดเลยที่บทบัญญัติของพระองค์ครอบคลุมไปไม่ถึง แม้ว่าเราไม่อยู่ในสภาพที่จะเข้าใจได้ก็ตาม

เรากล่าวว่าเป็นไปไม่ได้ที่องค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) จะทรงบัญชาให้ทำในบางสิ่งซึ่งบางส่วนเป็นสิ่งชั่วร้ายและทรงห้ามกระทำบางสิ่งซึ่งบางส่วนเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็มีมุสลิมบางท่านกล่าวว่า สิ่งชั่วคือสิ่งที่องค์อัลลอฮ์ทรงห้าม และสิ่งดีคือสิ่งที่พระองค์ทรงใช้ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่ชั่วจริง ๆ ในตัวมันเองของการกระทำนั้น ๆ

อย่างไรก็ดี เรื่องนี้นับว่าไม่สอดคล้องกับเหตุผลเลย เพราะว่าบุคคลคนเดียวกันยังกล่าวว่องค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ทรงอนุญาตให้กระทำสิ่งชั่วร้าย และทรงบัญชาให้กระทำสิ่งชั่วร้ายเช่นกัน และห้ามการกระทำสิ่งที่ดี เราได้กล่าวมาแล้วว่าความเห็นเช่นนี้นับว่าผิดอย่างใหญ่หลวง เพราะมันบ่งว่าพระองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) นั้นไม่รู้และไม่ทรงสามารถทำอะไรได้ แต่ทว่าพระองค์นั้นทรงบริสุทธิ์ยิ่ง ทรงสูงส่งและใหญ่ยิ่ง

สรุปแล้วความเชื่อที่ถูกตั้งก็คือ ไม่มีผลประโยชน์หรือความดีใด ๆ ต่อพระองค์ในบัญญัติต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงให้เราปฏิบัติและทรงห้ามมิให้

เรากระทำ แต่ผลประโยชน์และความดีนั้นเพื่อตัวเราเองทั้งสิ้น จึงเป็นไปได้ที่พระองค์จะทรงบัญชาให้ในสิ่งที่ปราศจากผลประโยชน์และความดี หรือจะทรงห้ามในสิ่งที่ประเสริฐ เพราะเหตุว่าไม่มีบัญญัติใดของพระองค์เลยที่ปราศจากความมุ่งหมาย และพระองค์ไม่ทรงต้องการสิ่งใดจากบรรดาบ่าวของพระองค์.

